

Brancheorganisatie akkerbouw in opbouw

Zoals bekend gaat de akkerbouwsector in al haar geledingen samenwerken in een Brancheorganisatie (BO). Het doel van deze club is enerzijds een platform waarin overleg tussen alle belanghebbenden in de akkerbouwsectoren plaatsvindt. Daarnaast is een tweede doel om onderzoek en innovaties te financieren die van belang zijn voor het in standhouden en versterken van de vooraanstaande positie die de Nederlandse akkerbouw inneemt.

ERKENNING AANGEVRAAGD

De leden van de Brancheorganisatie (BO) zijn zowel de boerenbelangenbehartigers NAV, NAJK en LTO vakgroep akkerbouw als de vertegenwoordigers van handel en industrie VAVI, Plantum, NAO, Cosun, Het Comité van Graanhandelaren, AVEBE, Agrifirm en CZAV. Het lidmaatschap van een onderneming of bedrijf moet door de algemene ledenvergadering geaccordeerd worden. Om als brancheorganisatie een formele status te verkrijgen, die ook in aanmerking komt om in voorkomende gevallen verplichtende heffingen op te leggen, is

er een overheidserkenning nodig. Deze erkenning is mogelijk vanuit het per 1 januari ingezette Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en moet dan ook volgens de Brusselse spelregels plaatsvinden. Een onderdeel daarvan is dat de Brusselse regelgeving nog steeds ingericht is naar de 'oude marktorderingsregels'. Dat houdt voor ons in dat formeel drie gescheiden afdelingen van de Brancheorganisatie voor granen (inclusief zetmeelaardappelen), suiker en overige gewassen (met name aardappelen) ingericht worden. Deze formele scheiding is in januari doorgevoerd, zodat er nu een aanvraag voor formele erkenning is ingediend.

INNOVATIE EN ONDERZOEK

Ondertussen is er vanuit de Brancheorganisatieleden ook een 'denktank' opgericht om doelstellingen voor onderzoek en innovatie te formuleren. Want het is natuurlijk de hoogste tijd om na een jaar van bijna 'stand-still' de draad van onderzoek weer op te pakken. Bij een akkoord over een noodzakelijk onderzoeksprogramma moet er - na verkrijging van de erkenning - nog wel een Algemene Verbindend Verklaring (AVV) bij het Ministerie voor EZ aangevraagd

worden. We willen natuurlijk dat voor belangrijke zaken, na gebleken draagvlak, iedere akkerbouwer daaraan bijdraagt. Belangrijk is dat het Ministerie zelf het draagvlak onder de primaire ondernemers (boeren) vast stelt. Dit draagvlak geldt dan wel voor enkel de belanghebbende sector. Dus bij onderzoek in consumptieaardappelen geldt, voor wat de bijdrage van boeren betreft, alleen de mening van deze telers, die vervolgens ook voor heffing aangeslagen kunnen worden. De overheid verkrijgt de gegevens van de RVO, op grond van de Gecombineerde Opgave. Waarschijnlijk zal er onder de belanghebbende boeren een ruim meerderheids criterium gaan gelden.

Alhoewel deze weg uiterst omslachtig is, is dit wel de enig overgebleven mogelijkheid om fundamentele zaken voor innovatie en onderzoek met brede financiering, dus vanuit alle schakels uit de bedrijfskolom, van de grond te krijgen. De komende maanden moet niet alleen de organisatiestructuur afgerond worden, maar moet ook vooral het juiste onderzoeksprogramma opgezet worden. Met daarin de maximale invloed van boerenzijde.

NAV

ALV en JAARCONGRES 11 FEBRUARI, KOMT ALLEN!

Akkerranden in gevaar?

Afgelopen jaren zijn er in verschillende akkerbouwgebieden projecten geweest om met behulp van subsidie akkerbouwers te bewegen om akkerranden met gras of bloemen langs watergangen aan te leggen. Met name de bloemerranden hebben heel positief gescoord bij de burgers en droegen daarmee bij aan een positiever imago van de akkerbouw. Met de komst van het nieuwe GLB zijn de meeste van deze projecten het afgelopen jaar gestopt. De verwachting was dat er meer invulling aan akkerranden zou komen om de vergroeningsbijdrage binnen te halen.

INVULLING VERGROENING

Bij de behandeling van het Nederlandse voorstel voor de vergroening in de Tweede Kamer is mede door de lobby van NAV, LTO en NAJK de invulling versoepeld, zodat de vergroening ook ingevuld kan gaan worden met vanggewassen. Op zich een positieve ontwikkeling voor de akkerbouw, echter met als nadeel dat de vergroening waarschijnlijk nog maar sporadisch ingevuld zal gaan worden met akkerranden. Bovendien moet in het zogenaamde equivalente pakket de beheerde akkerrand minimaal 30% van de 5% vergroening uitmaken, wat het lastig maakt om in te passen en de bloeiende akkerranden nog verder zal doen afnemen. Het zijn juist die bloeiende akkerranden die bij de burger opvallen en bijdragen aan een positief imago.

Het voorgaande is voor de NAV aanleiding om in Den Haag een minder stringente invulling voor de (bloeiende) akkerranden in het equivalente pakket te bepleiten, met name wat betreft de eis van minimaal 30% van de 5% vergroening. Daarmee hoopt de NAV dat de bloeiende akkerranden een bijdrage zullen (blijven) leveren aan een aantrekkelijk landschap en een positief imago. Staatssecretaris Dijksma is een internetconsultatie gestart is om ideeën te verzamelen voor het vereenvoudigen van het Europees GLB. Bij deze consultatie zal de wens om de 30% verplichting te laten vervallen of verminderen door de NAV kenbaar worden gemaakt. Ook u kunt meedoen aan de consultatie via: <http://www.toekomstglb.nl/consultatie-vereenvoudiging-1333.html>. Laat deze kans niet voorbij gaan en reageer voor 13 februari 2015!

NAV

Er zit geen beweging in de ultra-slechte aardappelmkt. Het overschot blijft als een loden last boven de markt hangen. En ondertussen worden de contracten voor het komende teeltjaar weer afgesloten. Hierbij staan de prijzen onder druk; vooral voor de afluand periode. Natuurlijk zal juist de vroege teelt de meeste overlast van de vooruitgeschoven aardappelvoorraad ondervinden. De verwerkende industrie bezweert de telers vooral om door te gaan met de teelt. En dat zullen de meeste telers ook wel moeten doen om de investeringen toch weer gedekt te krijgen. Wij geloven immers niet in wonderen als die van de Griekse premier Tsipras. Maar er zal toch wat moeten gebeuren wil oogst 2015 niet weer tot overschotten leiden. De Noordwest-Europese telers (NEPG) constateren tot nu toe onvoldoende

beheersing in areaal... Te hopen valt dat tot aan het moment van poten ons uitgangspunt 'Genoeg is Beter' toch aanslaat. Het is duidelijk dat meer dan deze oproep niet mogelijk is: de sleutel ligt in de handen van de Noordwest-Europese vrije telers.

Ook voor de contracttelers zijn er nu weinig mogelijkheden om het rendement te verhogen. De kostprijs per hectare ligt behoorlijk vast en eigenlijk hadden deze contracten verhoogd moeten worden. Want de rendementsverbetering zal toch uit de opbrengst(prijs) moeten komen en dat betekent dat naast het evenwicht in areaal er betere afspraken in de keten moeten komen. Afspraken voor kostendekkende prijzen tussen industrie en teler, maar ook afspraken tussen bijvoorbeeld de pootgoedleveranciers en de consumptieaardappeltelers.

Hiervoor wordt er ook gewerkt aan een modernisering van de handelsvoorwaarden voor pootgoed (AVP). Er zijn al afspraken over de maatsorteringen en de rol van de NAK bij mogelijke klachten. Het akkoord wacht nu nog op instemming van vertegenwoordigers van de VAVI en de werkgroep Consumptie aardappelen van LTO. Deze laatste twee geledingen staan nog steeds op het standpunt dat een pootgoedteler in geval van een mogelijke slechte pootgoedpartij ook voor vervolgschade zou moeten instaan. Vanuit de NAV stellen we aardappel-breed (dus poot- en consumptieaardappelen) dat de verantwoordelijkheid nooit boven de factuurwaarde uit kan stijgen. Ook bij leveringen aan een afnemende frites-fabriek wil immers geen boer met nog meer risico geconfronteerd worden!

Teun de Jong

Kunstmestloze landbouw in relatie tot duurzaamheid

In Nieuwe Oogst werden in het artikel 'Kunstmestloze landbouw dichtbij' toekomstkansen voor verwerkte mestproducten belicht en de mogelijkheid om in de toekomst wellicht zonder kunstmest de akkers en weilanden met verwerkte dierlijke mineralen te voorzien. Er wordt de suggestie gewekt dat de mineraalvoorziening in Nederland met dierlijke mest toereikend moet zijn om de kunstmest volledig te vervangen. De vraag is natuurlijk: is dit duurzaam of zit hier iets meer achter om het mestprobleem van de veehouderij op te lossen.

MESTVERWERKING

Voorop staat dat mineralen uit mest zo efficiënt mogelijk benut moeten worden. De daarbij geleverde organische stof moet ook zoveel mogelijk behouden blijven en ten goede komen aan de bodem. De vraag is of mestverwerking (verwerking tot verschillende mineraalconcentraties) daar het beste instrument voor is. Mestverwerking is in eerste instantie vooral ingegeven om een zo hoog mogelijke ruimte te creëren voor het houden van vee. Daarbij moet er eerst veel veevoer en dus mineralen uit andere landen geïmporteerd worden. Die landen moeten juist meer kunstmest gebruiken om dat mogelijk te maken. De hieruit geproduceerde

mest moet vervolgens verwerkt worden om er nuttige mestsoorten van te maken, die ook weer deels geëxporteerd worden. Dit is nu niet een bepaald duurzame manier van kringloopbeheer en daarmee zeker niet duurzamer dan kunstmestgebruik. Dit werd ook terecht opgemerkt door Jaap Schröder van Wageningen UR.

DUURZAAMHEID

Als de veehouderij, vooral de melkveehouderij, zich duurzaam wil onderscheiden van het buitenland moet ze overgaan op een pure grondgebonden manier van landbouw bedrijven. De akkerbouw kan daar nog ruime mogelijkheden voor bieden als akkerbouwers in Nederland meer voer gaan leveren in de vorm van eiwit, zetmeel of ander ruwvoer. De mest kan dan weer op het akkerbouwbedrijf terugkomen, met juist zo min mogelijk bewerkingen in plaats van steeds meer geavanceerde verwerking. Fosfaat en kali zullen naast de organische stof en stikstof als belangrijkste bouwstenen in de behoefte kunnen voorzien. Zo nodig kunnen andere mineralen aangevuld worden met kunstmest, die in de toekomst misschien zelfs geproduceerd kan worden met lokaal opgewekte energie (zie het 'greenfertilizer' project van Kiemkracht). De veebezetting blijft op die manier in evenwicht met de grond (lees: voerafname en mineraalopname)

en de noodzaak van verwerking zal zeer beperkt zijn. Hier zou veel energiegebruik en dus CO₂-uitstoot mee voorkomen kunnen worden. Zo zou Nederland zich naast het dierwelzijnsvraagstuk ook op het gebied van agrarische productie pas echt duurzaam kunnen onderscheiden. De manier waarop nu over dierlijke mest en kunstmest gesproken wordt lijkt meer op greenwashing van een systeem wat eigenlijk niet duurzaam is.

NAV

Agenda

11 februari ALV en Jaarcongres over 'Risicomanagement', De Meeuwenhoeve Lelystad, zie ook pag. 3.

17 februari Bijeenkomst met als thema: 'Veranderingen in 2015: betalingen, vergoeningseisen en teeltvoorschriften' m.m.v. Teun de Jong, NAV-voorzitter en Bert Waterink, medewerker NVWA, De Schaapsberg, Kerklaan 20, Zandberg/Musselkanaal, 20.00 uur.

Jaarcongres 'Risicomanagement' 11 februari om 19 uur!

‘De boer op voor goed waterbeheer’

Elke maand laten we onder de titel ‘NAV-er in beeld’ een NAV-lid aan het woord. Dit keer Joop de Heer uit Winkel (Noord-Holland). Hij zet zich ervoor in dat het boerenbelang in de waterschappen duidelijk naar voren wordt gebracht. Bij de Provinciale Statenverkiezingen dit voorjaar worden ook de waterschapsleden gekozen.

Joop de Heer (67) boert samen met zijn broer Jan (77) in de Groetpolder te Winkel. De bedrijfsvorm is een VOF van Joop, zijn broer en hun kinderen. Deze bedrijfsvorm is gekozen om het bedrijf straks zo gunstig mogelijk door te kunnen geven aan de volgende generatie waardoor het bedrijf, naar wens, in de familie kan blijven.

HET BEDRIJF

Het gangbare akkerbouwbedrijf, Gebroeders de Heer VOF, is nu zo'n 55 hectare groot. Kort geleden is er nog grond van een buurman bijgekocht. De grond heeft een afslibbaarheid tussen de 25% en 55/60%. De zandfractie van de grond wordt geleidelijk naar achteren groter, waardoor het grote verschil in afslibbaarheid goed te hanteren is in de bedrijfsvoering. Joop heeft de dagelijkse leiding van het bedrijf. Omdat alle vennoten niet volledig op het bedrijf werken, is er gekozen voor een extensief bouwplan met granen (tarwe en spelt) en suikerbieten. Al enkele jaren wordt er land verhuurd voor pootgoedteelt via een jaarlijks roulerend systeem. ‘Dit jaar hebben we als experiment een perceeltje spelt. Samen met mijn zoon, willen we kijken of we op een milieuvriendelijke manier de teelt van spelt verder kunnen ontwikkelen tot een streekproduct. Het zal heel moeilijk zijn om een product in de markt te zetten tussen de ‘grote jongens’ zoals de Cargills en de Monsanto's, maar we willen kijken hoever we komen.’

GOEDE GROND

‘We boeren gangbaar en zijn ons goed bewust dat we voor goede producten optimaal voor onze grond moeten zorgen. We maken daarom bepaalde keuzes ten dienste van de grond, zoals de manier van draineren, de drainlengte en het behandelen van storende lagen in de grond. Soms moet je de grond nu sparen om later een beter product te oogsten. Ook een goede waterbeheersing hoort daarbij. Het is een continu proces.’

ANDERE ACTIVITEITEN

‘Naast het akkerbouwbedrijf zijn we vanaf 1999 hier bezig met windmolens onder de naam Windmolens Groetpolder BV, waarvan ons bedrijf een van de aandeelhouders is. Het hele project had heel wat voeten in de aarde, maar uiteindelijk staan ze er en ook belangrijk: van deze nevenactiviteit komen ook inkomsten.’

WATERBELANG

‘Verder zet ik me met Arie Biesheuvel via de daarvoor in 2008 opgerichte partij Boeren Burgers Waterbelang in voor goed waterbeheer in de Noord-Hollandse polders. Deze partij is ontstaan uit samenwerking van NVAF, NMV en NAV, toen de kandidaten voor de Waterschapsverkiezingen voor het eerst door politieke partijen werden voorgedragen. Er is nu ook een samenwerking met LTO en andere boeren/tuinders en burgers. We willen hiermee het belang van goed waterbeheer voor alle inwoners van Noord-Holland uitdragen.’

Bij de vorige Waterschapsverkiezingen hadden we drie zetels, we hopen nu op meer. Ons waterschapsgebied is aan alle kanten omringd door water van het Noordzee Kanaal, de Noordzee en het IJsselmeer. We betalen hier flink voor aan het hoogheemraadschap ‘Hollands Noorderkwartier’, maar een goed waterplan brengt ook op. Voor de boeren is er via het IJsselmeer voldoende zoet water ter beschikking en zo voldoende doorstroming wat de kwaliteit ten goede komt. Onze slogan is: ‘Gezond van grond tot mond.’ Ik wil onderstrepen

Joop de Heer

dat het samen optrekken met de burgers van wezenlijk belang is om begrip te krijgen voor goede waterplannen, waar wij als boeren veel belang bij hebben.’

LOGICA?

‘Verder zou ik graag zien dat bij het verplicht invullen van natuur er ook de agrarisch-gerichte benadering mag zijn. Het is anti-agrarisch als je grond niet kunt gebruiken om te verbouwen. Er is al zoveel natuurgebied aangelegd. In de discussie hierover mis ik ook de begrippen voedselsovereiniteit en voedselzekerheid! Verder vind ik dat het Ministerie te ver afstaat van de agrarische werkelijkheid. Een voorbeeld hiervan is het verplicht injecteren van mest, nu toch is bewezen dat bovengronds uitrijden alsnog een goede methode is.’

Ik zou ervoor willen pleiten dat we voor akkerbouwbelangen met alle akkerbouwers als één grote sectorale akkerbouwgroep optrekken om onze belangen meer kracht bij te zetten, aldus een strijd bare boer en belangenbehartiger, Joop de Heer. NAV

ALV en Jaarcongres 11 februari

U bent allen van harte welkom op de Algemene Ledenvergadering en het Jaarcongres op 11 februari in De Meeuwenhoeve te Lelystad!

De ALV begint om 15.30 uur. Aansluitend is het diner waarbij afscheid zal worden genomen van Henk Weinans. Het Jaarcongres begint om 19 uur en heeft als onderwerp Risico-management. De diverse sprekers van WUR-LEI, AcconAVM, DCA, AgriVer en Verenigde Hagel zullen u graag helpen om een goede afweging te maken van de diverse risico's en hoe u door de risico's af te dekken

het bedrijfsresultaat kunt verbeteren. Ook niet NAV-leden zijn van harte welkom! Opgave voor deze interessante avond graag vooraf via info@nav.nl of telefonisch op 0168-329130. NAV

Goedbezochte regioavonden

Op 7 januari werd de regio-avond Noord-Holland gehouden in Wieringerwerf. In een goed gevulde zaal hield eerst voorzitter Teun de Jong een verhaal over het nieuwe GLB en met name ook de gevolgen van kortdurende pacht in 2015 voor de bedrijfstoelagen. Ook vertelde Teun het een en ander over de BO Akkerbouw en andere actuele NAV-zaken. Na de pauze hield Alex Blonk, vicevoorzitter van Het Comité van Graanhandelaren, een boeiend verhaal over de graanmarkten. Het was een geanimeerde en leerzame avond met leuke discussies.

Op 15 januari hield de regio Zuid/Zuidwest haar regioavond in Bruinisse, met als onderwerp Producent, markt en consument: hoe vergroten we de invloed van de producenten in de keten?

Na een korte inleiding van regiobestuurder Joop van de Wiel over lopende NAV-zaken, hield Marc Jansen, directeur van het Centraal Bureau Levensmiddelen (CBL), een inleiding over marktverhoudingen. Hij daagde de aanwezigen uit om niet in de slachtofferrol te vallen maar juist assertief te zijn en klachten over handelspraktijken te melden bij het meldpunt wat als proef is ingesteld. Keimpe van der Heide, lid van het landelijk NAV-bestuur, hield een inleiding over versterken van de producenten in de keten en de mogelijkheden voor faire prijzen.

Na de pauze ontstond er een levendige discussie in de volle zaal. Zo er al een gemeenschappelijke conclusie kan worden

getrokken, dan is het dat boeren zelf meer verantwoordelijkheid moeten nemen voor hun eigen inkomen en niet te afwachtend moeten zijn in onderhandelingen. Dat dat geen eenvoudige weg is werd wel duidelijk uit de voorbeelden die werden aangedragen.

Ook bij regio Flevoland ging het op 4 februari over producent, markt en consument, dit keer belicht door Sandra van Kampen, expert op het gebied van korte ketens. Zij liet zien hoeveel initiatieven er zijn van directe levering door producenten aan consumenten, wat hopelijk een omslag betekent naar een eerlijkere keten. Daarbij hoeft het helemaal niet te gaan om biologische producten, regionaal geteeld en van het seizoen tellen zeker zo zwaar. De aanwezigen zagen niet allemaal direct een toepassingsmogelijkheid op hun eigen grootschalige bedrijven maar waren wel zeer positief over de ontwikkelingen.

In regio Noord ging het 2 februari over aaltjes en vergroening. NAV-voorzitter Teun de Jong hield eerst een inleiding over de nieuwste ontwikkelingen in het nieuwe GLB. Daarna ging Albert Wolfs, adviseur van HLB, in op de mogelijkheden en risico's van groenbemesters wat betreft aaltjes. Als je goed monstert en dan met de keuze van de groenbemesters rekening houdt met zowel welke soort aaltjes gevonden zijn als welke gewassen je wilt gaan telen in de komende jaren kunnen groenbemesters prima worden gebruikt. NAV

Kaderleden gevraagd!

Voor een goede belangenbehartiging is het belangrijk dat er voldoende leden zijn die bereid zijn in een werkgroep of bestuur plaats te nemen. Dit is erg leuk werk waarbij u direct invloed kunt uitoefenen op het akkerbouwbeleid. Er zijn recent een aantal nieuwe werkgroepleden gevonden. Op dit moment zijn we nog op zoek naar leden die willen plaatsnemen in de werkgroep Mest en Mineralen, in de werkgroep Consumptieaardappelen, in diverse regio-besturen en in het landelijk bestuur. Wilt u eerst meer informatie over de werkzaamheden, neemt u dan contact op met de secretaris: aleid.dik@nav.nl of telefonisch op 030-2381738. NAV

Ontwikkelingen in TTIP

Eind januari hebben de EU-commissies voor Internationale Handel en voor Juridische Zaken een hoorzitting gehouden over vrijhandels-verdrag TTIP. Naar aanleiding hiervan wordt het gevreesde ISDS (Investor State Dispute Settlement), een soort tribunaal voor bedrijven tegen landen buiten de normale rechtsgang om, nogmaals onder de loep genomen. Een Engelse krant berichtte half januari al dat het ISDS van de baan was, maar dat lijkt voorlopig te optimistisch. Desalniettemin beginnen alle protesten inmiddels wat meer gehoor te vinden. De roep om meer transparantie heeft er al wel toe geleid dat er documenten openbaar worden gemaakt. In april is er een Europese protestdag, we houden u op de hoogte. NAV

Voordelig kennismaken met de NAV!

Nog geen lid van de enige echte, onafhankelijke en sectorale vakbond van en voor akkerbouwers, de NAV? Word dan nu lid. Dat is nu heel aantrekkelijk: tot 1 januari 2016 betaalt u € 100,-. Of: u bent al lid maar uw buurman of vriend nog niet? Help de NAV versterken en overtuig uw collega van het goede en nuttige werk van de NAV. Ook voor uw collega geldt: tot 1 januari 2016 is de contributie slechts € 100,-. De NAV is puur sectoraal voor het akkerbouwbelang en stelt het inkomen van akkerbouwers centraal. Belangenbehartiging kan plaatsvinden zonder concessies te doen aan andere sectoren. De NAV zet zich in voor faire opbrengstprijzen, dat wil zeggen integrale kostprijs (dus inclusief vergoeding voor eigen arbeid en eigen vermogen) plus ondernemersmarge. De vakbond strijdt voor betere toekomstkansen dan degenen die de akkerbouw willen overleveren aan de grillen van de (wereld)markt. U ziet het: de NAV is uniek. Lid worden kan via het inschrijfformulier. Dit kunt u vinden op www.nav.nl of pak de telefoon (0168 - 329 130).

Contactpersonen

Voorzitter
Teun de Jong
0518 - 400 081

Regio Noord
Jelte Wiersma
0594 - 688 804

Regio Noordoost
Berend Jansma
0599 - 326 308

Regio Flevoland
Keimpe van der Heide
0320 - 213 611

Regio Noord-Holland
Tom Koenraadt
06 - 11 47 21 39

Regio Zuidwest
Kees van Dijk
0167 - 502 211

Regio Zuid
Kees van Dijk
0167 - 502 211

Nederlandse Akkerbouw Vakbond
Groeneweg 62
4759 BB Noordhoek

tel : 0168 - 329 130
fax : 0168 - 328 735
e-mail : info@nav.nl
website : www.nav.nl
twitter : @NAV_AkkerBouwer

ederlandse
kkerbouw
akbond
NAV